

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ

The Provincial Library City

UKRAINIAN LABOR NEWS

Address: Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

Address: Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

PIK VI.

4. 105.

СБЮТА, 20. ВЕРЕСНЯ 1924.

WINNIPEG, MAN.

SATURDAY, SEPTEMBER 20th, 1924.

No. 105.

VOL. VI.

Представники Японії і Союзу Радянських Республік в Пекіні підписали прелімінарний договір

ВИЗНАННЯ ЯПОНИЕЮ СОЮЗА РАД. СОЦ. РЕСПУБЛІК Є ЛІШЕ ПИТАННЯМ КІЛЬКОХ ДНІВ.

Радянське правительтво домається негайної евакуації північної частини острова Сахаліну.

ПЕКІН, Китай, 17. вересня. — Радянський амбасадор Карахан і японський посол Йошізава підписали тут прелімінарний договір і офіційне визнання Японією Радянського Союзу є тепер питанням кількох днів. Представники обох держав прийшли однак до порозуміння лише відносно загальних принципів договору. В багатьох же подробицях між обома правительствами нема ще згоди. Однак погодження цих деталей знято покищо з денного порядку і їх погодитись звичайною дипломатичною дорогою вже по визнанню Японією С.Р.С.Р.

Так, наприклад, С.Р.С.Р. на стоє на політику відкритих дверей на острові Сахаліні, а Японія добивається виключних прав на острові. На підставі прелімінарного договору С.Р.С.Р. перепросить за убиство Японців в Нікласку, а Японія перепросить за злочини її війська в Сибірі. Головна точка, якої ще не погоджено, це справа речинця евакуації японських військ з північної (радянської) частини Сахаліну. С.Р.С.Р. домається негайної відтягнення військ, а Японія прокладає двомісячний речинця.

СОЮЗ РАДЯНСЬКИХ СОЦІАЛІСТИЧНИХ РЕСПУБЛІК І УГОРЩИНА ЗАКЛУЧИЛИ ДОГОВІР.

Радянсько-угорська угода звернена проти Румунії і малої антанти, на чолі котрої стоїть Чехословаччина.

БЕРЛІН, 18. вересня. — Політичні круги приписують велику вагу радянсько-угорському договору, який тут передвчєра підписано. Кажуть, що договір є звернений проти Румунії, а також проти малої антанти, на чолі котрої стоїть Чехословаччина. Що більше, видно також звязок між радянсько-угор-

ським договором а Лігою Націй. Панує уявлення, що Німеччина привела до договору з С.Р.С.Р. тому, що хоче зміцнити блок держав, які не є членами Ліги. Тут вказують на те, що угорський представник в Женеві був одиницею, що зняв ставновиско проти великих держав?

РАДЯНСЬКИЙ АМБАСАДОР В ІТАЛІЇ ЮРЕНСВ КАЖЕ, ЩО БУНТУ В ГРУЗІЇ НЕ БУЛО.

Його заяву піддержує Независимий Італійський Економічний Інститут для Союзу Рад. Соц. Республік.

РИМ, 19. вересня. — М. Юренсв, радянський амбасадор до Італії, заперечив тут в спеціальній інтерв'ю, що в Грузії вибух бунт. Він заявив, що малі виступи, розпочаті професійними бандитами і бушуйними царськими офіцерами 28. серпня, зійшли цілковито зліквідовані в трох днях. Юренсв сказав, що ні селяне,

ні робітники не прилучилися до повстання, та сміявся з донесення, що Лев Троцький вивідав до Грузії. Цю заяву радянського амбасадора піддержує Независимий Італійський Економічний Інститут для С.Р.С.Р., який сповіщає, що одержав з Батуму і сусідніх нарядянських міст телеграфічні відомости, в яких сказано, що бунту нема.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ МЕКСИКА КАЛЕС ПРО РАДЯНСЬКІ РЕСПУБЛІКИ.

Каже, що перспективи торговельних зносин між Мексиком і Радянським Союзом є сприятливі.

БЕРЛІН, 17. вересня. — Нововибраний президент мексиканської республіки, ген. Калес, який перебуває тепер в Берліні, в розмові з представником радянської преси висловив вдовольства з приводу недавнього відновлення дипломатичних зносин між Мексиком і Радянським Союзом. Підчас розмови Калес не раз підчеркував, що соціальна боротьба народів обох держав в багатьох аспектах є спільною. Назначений в Москву мексиканський посол Ваділо буде сприяти зближенню між обома країнами. На питання відносно торговельних перспектив між Мексиком і Радянським Союзом Калес заявив, що вглядя на торговельні зносини є сприятливі. Мексико представляє собою прекрасний ринок для збуту багатьох продуктів С.Р.С.Р., а також може доставляти Радянському Союзові різні необхідні продукти. Зі своєї сторони Мексико зробить все можливе, щоби

Секретар Комуністичної Партії Канади Дж. А. МекДоналд вибраний президентом Канад. Партії Праці

ЛОНДОН, Онт., 18. вересня. — Дж. А. МекДоналд з Торонто, віцепрезидент і делегат універсальної секції Канадської Партії Праці і секретар Комуністичної Партії Канади, зійшов тут вибраний вчєра на річній конвенції президентом Канадської Партії Праці.

Алдермен Сем Лоренс з Гемилтону зійшов вибраний віцепрезидентом, а Джеймс Симпсон з Торонто секретарем.

ЛОНДОН, Онт., 17. вересня. — На вчєрашній сесії доміняльного Ремісничо-Робітничого Конгресу дебатовано над справою автономії канадських, трейд-юній. Автономія домагалась більше як тузін Ремісничо-Робітничих Рад і локалі майнерів і залізничних карменів, переважно з Едмонтону і Глейс Бей. Коли прийшло до голосування, всі резолюції за автономією провалилися.

РОБІТНИК ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ТЕ, ЩО ОСТАВИВ НА ФАРМІ РОБОТУ.

Працював на фермі губернатора Манітоби сер Джеймса Ейкінса за 50 доларів на місяць.

Робітник М. Килсей, який працював на фермі губернатора Манітоби сер Джеймса Ейкінса за \$50 на місяць доки не замєрзє і оставив перед часом роботу, зійшов засуджений в провінціальному поліційнім суді на заплачення \$5 карні і коштів або на 10 днів в'язниці. Приватний секретар Ейкінса С. М. Лейнг, який виступав як заступник оскаржуючого, заявив на суді, що оскарження зроблено в тій цілі, щоби остєрєчи фермерських робітників,

на чолі лівого крила конгресу, що зводило боротьбу за автономію канад. трейд-юній, стояли делегати Тім Бак і Дж. А. МекДоналд з Торонто.

ЛОНДОН, Онт., 18. вересня. — В Лейбор Темпл розпочалась тут вчєра нарада представників Жіночих Ліг Праці з різних частей Канади.

Нарада, скликана за ініціативою торонтоської Жіночої Ліги Праці, має створити організацію всіх жінок-робітниць в Канаді. Жіноча Ліга Праці хотіла добитись визнання зі сторони відбуваючого тут Ремісничо-Робітничого Конгресу, однак її апликацію відкинує так само, як і минулого року, на трейд-юнійнім конгрєсі у Венкувері. Та жіночі-робітници цим не зражаються і думають далі продовжати свою працю і організувати своїх товаришок незоді.

ПОЛЬСЬКА ВЛАДА ЗАВЕЛА В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ І НА ЛИТВІ ВИТМКОВИЙ СТАН.

ЛьВІВ, 31. серпня. — Супроти змагаючихся неспокій на українських і білоруських землях, окупованих Польщею, польський уряд рішив завести стан витмковий стан. Приготованням до того уважають те, що вже іменовано генерала Янушайтиса воеводою в Новоградку а генерала Ольшєвського воеводою на Волині. При-

чиною цього кроку мають бути постійні напади "бандитів" на тогратичні села. Польський міністер військових справ генерал Сікорскі заявив, що напади на польську територію організують більшовики з Литви і України. Він каже, що з Минська керує наладами звійний ватажок Мухоміхальскі, а з Києва Юрко Тютонік.

КОНРАД ХОПВ СТРИЛЯТИ ДО ТАНЦЮРИСТОК.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 18. вересня. — М. Конрад, який у бив радянського посла Ворвєвського і зійшов увільнений, хогі вчєра стріляти на танцюристок в кабареі і був арештований. По арештуванню оказалося, що револьвер був наладований.

ПІДЧАС ЕКСПЛЮЗІЇ ЗГІНУЛО 38 МАЙНЕРІВ.

КЕММЕРЕР, Вайомінг, 18-го вересня. — В копальні вугля, дев'ять миль на північ звідси, сталася у вівторок експлюзія, підчас котрої убито 38 майнерів. Дотепер витягнуто вже 27 трупів. Одинайцять остає ще під землею.

ПІДЧАС ЗЕМЛЕТРУСУ ЗГІНУЛИ СОТКИ ЛЮДЕЙ.

КОНСТАНТИНОПІЛЬ, 18-го вересня. — Турецьке правительтво отримало з Ерзеруму в Вірменії депешу, в котрій говориться, що землетрус знищив минулої суботи 102 села та убив сотки осіб. МОСКВА, 18. вересня. — Сильний землетрус навістив Ерзерум і знищив багато домів та перервав залізничну комунікацію.

ПОЛЬЩА КРАІНА АНАЛЬФАБЕТИЗМУ.

Польські статистики обчислюють скількість анальфебетів в Польщі на 12-мільонів, себто 43% цілого населення Польщі. Один і пів мільона дітей у шкільному віці не ходять до школи. Не треба хіба додавати, що велика частина цієї безпросвітності припадає на українське населення, яке саме тепер одним почерком пера — законом про "кресове шкільництво" — позбавлено й тих останків українського шкільництва, що досі збереглися перед "культурним післанництвом Польщі на Сході".

БІЛІЙ ТЕРОР В БЕСАРАБІ НЕ ПРИПІНЯЄТЬСЯ.

До Старо-Ушицького району, що межує через Дністер з Бєсарабією, шодня прибувають біженці з Бєсарабії, переважно салдати румунської армії. Біженці оповідають жадливі речі, що творяться зараз в Бєсарабії. Після віденської конференції, коли Бєсарабія дізналася, що Радянський Союз обстоював за неї, мешканці Бєсарабії отверто висловили своє бажання приєднатись до Радянського Союзу. Після цього по Бєсарабії прокотилася хвиля білого терору. Все бєсарабське військо було знято з кордону, а на його місце пригнали салдатів із старої Румунії. Пішли арешти, трусакатування. Зараз по вечєрах мешканцям прикордонної смуги не вільно світити по хатах світло, забороняється сходитись разом навіть 2-3 чоловікам.

МОРЯКИ З РАД. КОРАБЛЯ "ЧЕРВОНИЙ ЖОВТЕНЬ" ЗАНЯЛИ ОСТРОВ ВРАНГЕЛЬ.

На острові повіває тепер червоний прапор Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

МОСКВА, 19. вересня. — "Роста" доносить, що дня 20. серпня моряки з радянського корабля "Красний Октябрь" ("Червоний Жовтень") вивісили радянський прапор на острові Врангель, який лежить коло північно-східного Сибіру. Моряки застали на острові одного американця і одинайцятьох Ескімосів. Корабель відплив до дому 23. вересня. "Красний Октябрь" був висланий з Петропавловска на Камчатці минулого місяця; щоби зайняти острів Врангель імені радянського правительтва і проголосити його властивістю С.Р.С.Р. Корабель плыв під радянським прапором і мав на по-

кладі відділ червоноарміійців, які мали приказ взяти в полон жителів острова.

Англія годиться на заняття острова.

ЛОНДОН, 19. вересня. — Бритійські дипломатичні круги не мають нічого проти того, що моряки з радянського корабля "Червоний Жовтень" вивісили 20. серпня радянський прапор на острові Врангель. Підчас переговорів між британськими і радянськими делегатами, які закінчилися підписанням англо-радянського договору, дано ясно до розуміння радянським делегатам, що острів буде знову належати до С.Р.С.Р.

ПЕКІНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ВИПОВІЛО ВІЙНУ МАНДЖУРСЬКОМУ ГЕНЕРАЛОВИ.

В Пекіні страчено двох редакторів за надрукування листа Чанг Цю Ліна, зверненого проти Ву Пей Фу.

ПЕКІН, Китай, 19. вересня. — Правительтво президента Цао Куна формально проголосило вчєра війну Чанг Цю Лінові, манджурському диктаторові, якого війська загрожують Пекінові. Чанг виповів війну пекінському правительству минулої тижня. Генерал Ву Пей Фу зійшов назначений годовновкомандуючим правительствених військ проти Чанга.

ШАНГАЙ, 18. вересня. — Напіші тут донесення кажуть, що війська манджурського генерала Чанг Цю Ліна заняли два міста над рікою Талинг Го. Донесення з Пекіну кажуть, що там страчено двох пекінських редакторів. Іх обвинувачувано на надрукування листа Чанг Цю Ліна, в яким дятновано ген. Ву Пей Фу. Інших редакторів посаджені до в'язниці, кажуть пекінські донесення.

ТРЕТА АРМІЯ ПРОВ. ЧЕКІЯНГУ ЗБУНТУВАЛАСЯ.

Адмірал британської фльоти Ендерсон обняв команду над оборонними військами Шангаю.

ШАНГАЙ, 19. вересня. — Головна квартира Чекіянгу знає, що збунтувалася третя чекіянська армія, яка мала охороняти ту провінцію перед інвазією, в той час, як перша і друга армії зводили боротьбу з армією Кіянгу, що атакувала Шангай.

Шангайський кореспондент лондонського "Таймса" доносить знову, що чужинська окупація в Шангаю є вповні охоронена і що її не грозить найменша небезпека.

БОЄВА ЛІНІЯ ГЕН. ЛЮ ЮНГ ГСІЯНГА ПЕРЕРВАНА.

ЛОНДОН, 19. вересня. — Боева лінія ген. Лю Юнг Гсіянга з провінції Чекіянгу зійшла прорвана від Квінсану до Гангхова. Війська ген. Чі Гсіе Юана перейшли на другий бік. Дві дивізії ген. Лю адезертирували і перейшли на бік противника.

Шангайський кореспондент "Морнінг Пост" доносить, що ген. Лю Юнг Гсіянг звернувся до заграничних консулів в Шангаю, щоби вони посередничали між ним а ген. Чі Гсіе Юаном, якого війська побили армію Лю, прорвавши його лінію, і машерують тепер на Шангай. Лю хоче при помочі консулів предлжити своему противникові мирові пропозиції.

Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісті"!

UKRAINIAN LABOR NEWS

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Fritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Subscription per year \$4.00

Telephone: J 1465.

UKRAINIAN LABOR NEWS

газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу. Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Укр. Роб. Домі, на вулиці вулиці Прічард і Мекгрегор, у Вінніпегу, Ман.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Fritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man. Canada.

БОРОТЬБА ЗА "СПРАВЕДЛИВІСТЬ"

Бернард Грент, дев'ятинадцятирічний хлопець, син бідної міста Шікаго, засуджений на кару смерті, домагався скасування вироку йому засуду, на основі рішення судді Каверлі в справі Міліонерських синків-бандитів Ліополда і Леба. Його адвокат Томас Е. Свонсон робить старання в цьому напрямі, щоб переконатися на досвіді, чи в теперішньому суспільному ладі є однакові закони для багатирів і бідаків і чи існує щось таке, що називають "справедливістю".

Грента засуджено на кару смерті за вбивство поліціанта, хоч провини йому в суті річі не доказано. В грудні 1922 року двох хлопців затримали клерка в гроєрні. На ту хвилину за стару надійшов поліціант Р. С. Саудер і ті хлопці приказали йому підняти руки вгору. Поліціант послухав приказу, а відтак хотів вихватити револьвер в одного з тих хлопців і в ту мить упав пострілений на смерть. Винуватим утіли.

Депо пініше арештовано двох хлопців, Волтера Кравзера і Бернарда Грента, під акилом, що вони вбили Саудера. Кравзер признався до вини і в зізнаннях дечим змішав в цілу справу Грента, котрий зазнав, що він не був співучасником вбивства. Одиноким свідками проти Грента був клерк стору, котрий зізнав, що Грент виглядав дещо так як той хлопець що був з Кравзером, і один чоловік, котрий бачив коло стору того дня, вчасніше перед вбивством поліціанта, хлопця подібного до Грента. На основі цих непевних зізнань Грента засуджено на кару смерті. Після цього Кравзер рішучо заперечив, що Грент був з ним під час вбивства поліціанта, заявляючи, що зізнання, вилучені з Грента, німоща в нього поліція, але це не мало жадного впливу на справу Грента.

Розуміється, ні в кримінальному, ні в найвищому суді, до якого в цій справі був зроблений апел, не цікавилися Грентом, так як Ліополдом і Лебом.

Грент не міліонерський син. В чотирнадцятирічному віці він мусів покинути школу і шукати праці, щоб допомогти вдержанню своєї родини. А тому, що він бідняк, то для суду очевидно, було це найкращим доказом, який усував сумнів, що до його провини.

Ми не сумніваємося, що адвокатів Грента, який зміг використувати публічний настрій по тільки що закінченій розправі міліонерських бандитів Ліополда і Леба, властиво, завдяки тому настрою, виснажені від стейтського губернатора помилування свого клієнта. Може буржуазна "справедливість", закликаючи рішення судді Каверлі, збочити іде в кількох випадках засудив молодих проступників на кару смерті, то це не на довго.

Буржуазна правосуддя останеться, як і в минулому вірним своєї традиції. Буржуазний суд останеться класовою інституцією, на услугах капіталістичної класи і буде міражі справедливості становивцем і відношенням ідеїсудних до пренайсвятішого капіталу і його святої приватної власності.

РЕАКЦІОНЕРИ ГОРОЮ НА ТРЕЙД-ЮНІЙНОМУ КОНГРЕСІ.

Коли минулого року зібрався був в Венкувері "Трейде енд Лейбор Конгрес", то на цьому виявилось, що революційне ліве крило завдало чимало клопоту реакційним провідникам трейд-юнійного руху в Канаді. Це була для них несподіванка і їх огорнув переполох.

Правда, вони всілякі провалити майже всі "небезпечні" резолюції лівого крила, завдяки контролі більшості голосів делегатів на конгресі, але сміливий виступ і сильний вплив лівого крила заставив їх добре дбати, не про домагаючи важних і певних справ, що до живого допілка тутешнє робітництво, а в першу чергу його організовану в трейд-юній частину, а про те, щоб добре забезпечитись перед "червоними ворогами" на слідуючому конгресі.

Цей конгрес зараз відбувається в Лондоні, в провінції Онтаріо; і з вістоку, що їх подає буржуазна преса, можна заключити, що трейд-юнійним реакціонерам це повні вдалося і вони на сьогоднішній конгресі все це горю. Проводиться там й цього року та сама мертвечна лінія вершущості і оминання найважливіших проблем, що стоять нині перед канадським трейд-юнійним рухом і організованим робітничим взагалі: Конгрес останеться на тому ж самому становищі відносно всіх важливіших питань економічного, індустріального і політичного характеру, що його визначено було минулого року у Венкувері.

Резолюції відносно автономії для канадських трейд-юній, амальгамації, міжнародного об'єднання трейд-юнійних організацій, злучених з Амстердамським Інтернаціоналом і Червоним Інтернаціоналом Профозовів провалено. Резолюція з домагаючим повзяття кроків для встановлення автономії для трейд-юнійного руху в Канаді наспіла від відділу Братства Залізничників в Едмонтоні; резолюцію, що вивело необхідність амальгамації, прислав Трейде енд Лейбор Канве'л і дві інші місцеві юнії в Едмонтоні; резолюцію, закликаючи до попряну руху за міжнародним об'єднанням світового трейд-юнійного руху прислала на конгресі дистриктова Робітнич Рада в Торонто.

Але поміжкою було б думати, що побіда реакціонерів і на сьогоднішній трейд-юнійний конгресі означає ослаблення лівого крила. Наоборот, з донесень преси, можна заключити, що ліве крило, яке в минулому році провадило свою роботу організовану, під проводом канадської секції Трейд-юнійної Просвітної Ліги, виявило зріст своєї впливу, бо за кожну з цих важливих резолюцій виводило нову в дискусіях завзятій бій, яким проводили делегати Тим Бак і Джек Макдоналд, члени Комуністичної Партії Канади. Той факт, що реакціонерам не вдалось своєю крутарською тактикою недопустити до дискусій над цими ре-

золюціями, свідчить про сильний вплив лівого крила. На увагу треба взяти також і ту обставину, що конгрес відбувається не на білий прогресивному заході Канади, але в східно-канадському місті Лондоні, де реакційні трейд-юнійні провідники мають свою головну опор.

Хоч докладних звітів з цього конгресу ще немає, то й з цього, що подає буржуазна преса, можна заключити, що трейд-юнійна реакція готується продовжити свою аличинну безчистність і вилучування буржуазії, які провадять трейд-юнійний рух до розвалу. Як в минулому році реакційна трейд-юнійна бюрократія нічого не зробила ні проти обнижжування заробітної плати, ні зади допомоги сталевим робітникам і майнерам в Нойї Скошії, а також поточникам і страйкувчим майнерам 18. дистрикту на заході, ні в справі безробіття, ні в жадній іншій важкій справі, так цього року вона думає обманувати організованих в трейд-юнійних робітників, поборювати всякий бовий порив між ними і в цей спосіб вилучуватися капіталістам, щоб на дальнє заслужити собі на назву порядних, розважних і приличних робітничих лідерів.

Це, однак, ні на часок не знеохотить тих революційних робітників, що розуміють потребу боротьби з реакційними провідниками внутрі трейд-юнійної організації. Наоборот, це тільки переконає їх в потребі збільшення їх праці і зусиль, більш енергійної освітлюючої роботи серед рядового членства трейд-юній. Зрадницькі поступання реакційних трейд-юнійних бюрократів послужить найкращим приміром для переконання обмануваних робітників. Під проводом і за викликами Трейд-юнійної Просвітної Ліги, ці змагання лівого крила принесуть успіхи і остаточну його побіду.

Ще кілька таких побід реакційній трейд-юнійній бюрократії, як минулого і цього року, і вона добереться до своєї смерті.

ЩО ТЕПЕР СКАЖЕ ШВАЙЦАРСЬКИЙ СУД.

ЖЕНЕВА, 17. вересня. — Маврис Конрад, оправданий убійник радянського представника, Ворояського, зістав арештований нині в Женеві за те, що, вилучивши револьвером, хотів стріляти в дипломатичного Револьвер був налагодив.

Таку телеграфічну новинку читаємо з Женеві, осідку Ліги Націй.

Півтора року тому назад в Лозанні (Швейцарія) Маврис Конрад убив радянського представника Ворояського, що прибув туди на турецько-аліантську конференцію. В цю мить він брав участь російської білогвардійці і воно було пляноване російським (білогвардійським) "червоним хрестом". Швейцарський демократичний суд оправдав як самого убійника Конрада, так і його співучасників, зробивши білогвардійського офіцера-убійника мучеником за демократію, який убивством радянського представника вилучався більшовиками за відібрані від поміщиків і генералів маєтки і влади.

Тепер цей "мученик за демократію", Конрад, показав себе. Як вірний син демократії, як розпусник білогвардійський офіцер, він далі практикує своє бандитське ремесло. Йому не робить ріжниця в кого стріляти, його свербить біла білогвардійська рука.

Та нас не цікавить особа цього біло-бандита, але цікавить — що тепер скаже швейцарський демократичний суд. Конрад зробив визов демократичному суду, поставив його в погане положення. Оправдати Конрада — значить признати, що в країні демократії вільно білогвардійському офіцеру стріляти не тільки в радянських представників, але такі в швейцарських дівчат, коли вони не захотять чухати п'яти його лагородія. Засудити його за це — але тоді сам Конрад буде сміятися демократичному суду в очі. Він скаже: "Тоді я убив чоловіка і ви мене оправдали, а тепер я тільки помавав револьвером на дівчат і ви мене засуджуєте".

Вже самий винюк Конрад ставить швейцарську демократію тепер в погане положення: вона увільнила його від кари, як чоловіка чесного, що тільки за розпуску за страченим під більшовиками майном та за убитими в денікській армії своїми кривими, він пувствив ма убивство, а він не оправдав довіря і скомпромітував демократію.

Які вихованці, такі їх діти, а бо рука руку мие і обиди чорні. Прийдеться швейцарській демократії якось викручуватися перед демократичним світом, бо преса вже рострубіла про винюк Конраді і чекає, як з ним тепер поступить швейцарський суд.

Волинець.

ДЕМОКРАТИЧНИЙ КАНДИДАТ ДЕЙВІС ВОЮЄ БРЕХНЕЮ.

Нашим читачам відомо, що кандидатом на президента Злучених Держав за рамени демократичної партії є Джон В. Дейвіс, адвокат американського і світового фінансового короля Моргана і нафтового короля Ракефелера.

Коли Дейвіс був номінований кандидатом на президента і проти нього піднісся були заклики, що він є ставленником Вол-стріту так само, як і його опонент з республіканської партії Калвін Кулідж, бо служить Морганам і Ракефелерам.

Дейвіс кавав, що між його клієнтами були з одної сторони фінансовий дім Моргана і Стандард Ойл Ко., але з другої сторони були знову відомі робітничі провідники Еуген Дебс і "бабусі" Джонс та різні робітничі юнії.

Він хвалиться, що боронив на суді агаданних робітничих діячів, а навіть пішов так далеко, що в деяких американських т.зв. робітничих газетах мистив платні оголошення на дві сторони, в яких вичисляв різні свої "заслуги" для робітництва, включно з мимовольною Дебса і "бабусі" Джонс.

Всі читали це і думали, що може дійсно Дейвіс за гроші боронив також і робітників. Та як тепер оказується, все говорення і писання про те, що Дейвіс боронив на суді Дебса, "бабусю" Джонс і деякі робітничі юнії — є чистою байкою, пушеною умисно самим Дейвісом і його агентами для заурядних американських робітників.

Теперішній демократичний кандидат на президента Злучених Держав не мав ніколи нічого спільного з обороною Дебса і "бабусі" Джонс, ані з обороною тих робітничих юній, котрі він вичисляв в добре платних оголошеннях.

Ось що говорять в цій справі самі заінтересовані особи.

Виходячий в Злучених Державах "The Locomotive Engineers Journal" за вересень 1924 р. містить публічний заяву "бабусі" Джонс, в котрій між інших читаємо:

"Мене ніколи не боронив чоловік, що заступав колись дім Моргана. За весь період 50-ох або більше років моєї діяльності, я ніколи не заступила допра адвоката, але завжди вела сама свою оборону".

В тім самім числі журналу зазначених машиністів є поміщена також телеграма Дебса, яка звучить:

"Віста про те, що Джон В. Дейвіс боронив мене або давав колись для мене свої легальні услуги — є неправдою. Правдою є, що я ніколи не бачив п. Дейвіса,

3 міжнародного робітничого руху

ЗТЗД ІРЛЯНДСЬКОЇ ПАРТІ ПРАЦІ.

В Корку відбувся недавно з'їзд Ірляндської Партії Праці. Голова виконавчого бюро Ірляндської Партії Праці, Дефі в своїй виступі до з'їзду зазначив, що робітничий рух у Ірляндії мусить йти незалежно від тих партій, що повстали на рунах сінфейнерського руху. Робітничий рух не пробує пристосовуватися до якихсь інших партій, яка-б широка не була їх програма. Він повинен йти своїм власним шляхом до своєї мети.

Робітничий рух в Ірляндії завжди був республіканським і анти-імперіалістичним. І тому Партія Праці готова працювати разом з тією течією, що має за мету визволення Ірляндії.

Однак ірляндські робітники повинні разом з тим визнати, що тепер в самій Ірляндії це більше, ніж раніш, розмежувався класові інтереси. На місці англійського імперіалізму стає власна ірляндська правляча буржуазія. Заможні класи правлять країною, як у Дубліні, так в Белфесті. Вони збільшують свій економічний і політичний вплив, тим часом, як економічний і загально-соціальний рівень робітничих мас дедалі все підупадає. Банки і акціїні і-ва виплачують далеко більш дивиденди, ніж раніше, а рівень заробітної плати значно підупав. Уряд, як південної, так і північної Ірляндії не протестує проти збільшеного висиску робітників.

Наприкінці Дефі зазначив, що економічна воля селян і робітників повинна стати основою економічного й політичного життя країни.

ВИДОВЗА ПРОФІНТЕРНУ.

Виконавче Бюро Профінтерну звернулося з відзовом до робітників всього світу з приводу терористичних заходів болгарського уряду проти робітників-членів профспілок. У відзові вказується на заборону болгарським урядом комуністичної партії, комсомолу, загального об'єднання профспілок Болгарії, розгром робітничої кооперації та придушення

збройною силою всякого виявлення активності з боку робітників. Болгарські робітники завжди в міру сил допомагали своїм пригнобленим братам в багатьох країнах і тому тепер мають право чекати товариської допомоги з боку пролетарів всього світу. Виконавче Бюро Профінтерну закликає робітників усіх країн підняти свій голос протесту проти кривавого режиму, астановленого в Болгарії реакціонерами. Робітники всіх країн повинні організувати в себе мітинги та демонстрації протесту проти білого терору в Болгарії й матеріально допомогти своїм болгарським товаришам.

ВИДОВЗА ФРАНЦУЗЬКОЇ КОМПАРТІ.

Французька компартія звернулася до трудящих Франції з відзовом, де підкреслює, що т.зв. лівий блок провадить надалі політику національного блоку у всіх питаннях внутрішньої та зовнішньої політики: евакуація Руру, амністія, приймання на посади звільнених залізничників, визнання С.Р.С.Р. Наприкінці відзови зазначається, що тільки перемога робітничо-селянського блоку може забезпечити мир шляхом об'єднання пролетарів усіх країн.

РОСКЛАД НІМЕЦЬКОЇ СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТІ.

На берлінському окружному з'їзді соціал-демократичної партії встановлено, що численність берлінської організації партії зменшується. Так у квітні 1923 р. нараховувалося 57,189 членів, у квітні 1924 р. кількість членів упала до 34,347 членів. Виход робітників з соціал-демократичної партії досягає 50 відсотків. Кількість дрібно-буржуазних членів партії майже не зменшилася.

Пелеєсовський посол Волиці описує в "Робітнику" жахливий стан білоруських селян на Поліссі, де їх б'ють поліція і помішники. Польська влада обирає білоруських селян. Волиці подає факти зловживачів при стягненні податків з селян.

КОМУНІСТІВ ЗВІЛЬНЯЮТЬ ЗІ СЛУЖБИ.

Міністерство внутрішніх справ Болгарії роспорядилось у багатьох округах заборонити рух після 9-ої години. В окрузі Старої Загори, Варни й Пловдива переведено численні арешти комуністів. Звільняється багатьох державних службовців, заплідзених у приналежності до компартії. Міністерство освіти видало роспорядження про масове звільнення учителів, заплідзених у співчутті до комунізму. Спостерігається численні спроби політичних вазнів утікади. У Софійській центральній вазніці, звважаючи на погіршення режиму, вазні обявили голодовку.

АРЕШТИ КОМУНІСТІВ.

Недавно в Бухаресті було заарештовано декількох комуністів, в тому числі дві жінки. Після допиту всіх заарештованих передано до охорони в оспорядження військового уду. Заарештованих обвинувачують в тому, що вони обидних залізничників, визнання С.Р.С.Р. Наприкінці відзови зазначається, що тільки перемога робітничо-селянського блоку може забезпечити мир шляхом об'єднання пролетарів усіх країн.

СУТІЧКИ РОБ, МОЛОДІ З ФАШІСТАМИ.

В Неаполі робітнича молодь улаштувала демонстрацію в пам'ять Маттеотті. В робітничих кварталах молодь вишла на вулицю з червоними прапорами й революційними гаслами. Фашисти й поліція не допустили демонстрантів увійти в центральну частину міста. Счинилися нові криваві сутічки.

ані не мав з ним ніколи нічого до діла. Ця історія є чистою вигадкою і я не знаю, як вона повстала. Еуген В. Дебс".

Така сама історія і з обороною Дейвісом робітничих юній. Були випадки, що Дейвіс був якраз адвокатом той компанії, що вела боротьбу з робітничою юнією, якої він ніби мав боронити. Але це йому не вадить голосити зовсім протилежно.

Так воє брехнев кандидат демократичної партії на найвищий уряд Злучених Держав. Вдаючи приятеля робітників, яких він мав мабути за чистих баранів, коли їм так в житті очі бреше, він думає дістати робітничі голоси при надходжінні президентських виборів.

Та можна більш як певно сказати, що заведеться він в своїй брехливий "стратегії".

БУДЕ ВІЙНА.

Газети пишуть, дипломати перестерігають, поли кажуть молитися, бо буде війна. Уверляються від служби Генерал Першінг і перестерігає Злучені Держави, щоб були готові, бо буде війна. Злякалися Злучені Держави тої перестороги й замовили в Дупонт компанії 100 мільонів фунтів вибухових матеріалів.

А з Вашингтону доносять, що в "День оборони", який відбувся 12. вересня в Злучених Державах, взяло участь 16 мільонів населення. (Проти кого вони хочуть оборонятися?)

Юноня, який минулого року землетрус зруйнував військові заводи, дає величезні замовлення на вироблення амуніції в Італії.

Озброюється Англія, Франція, остання одночасно озброює своїх вихованок — Польщу, Румунію й Чехословаччину.

Буде війна. Чи-ж буде?

А тепер що є, мир? Еспанія, культура європейська, стара європейська держава післяла військо в Марокко і б'є Мароканців.

Як вона б'є Мароканців, то нічого, а як Мароканці заскочують культурних злодіїв в своїй хаті та дадуть їм перцю, то ді Еспанія кричить на цілий світ: "Люде добрі, чи бачите, що некультурні Мароканці б'ють нас і в полон не беруть".

В республіці Чилі (Полуднева Америка) горожанська війна. Це значить, що населення одно другого б'є.

В Гондурасі те-ж саме, з тою лише ріжницею, що в Чилі війна добігає свого кінця (якщо взагалі її коли кінець буде), а в Гондурасі щойно починається — вже п'ятий раз цього року.

На-Гавайських островах формальна війна між страйкерами і війською та поліцією. Але ця війна класова, тому не йде в рахубу.

Турки воюють з Арабами. В Месопотамії проголошено воєнний стан. Англія післяла й своє військо, щоб воно придержувалося там "нейтральності".

В Когаті, Індія, убито 12 Тубильців і 30 ранено, коли військо почало на них стріляти. А знову телеграма з Алабаду, також Індія, доносить, що в Джеймідані і Логарі у-

бито 1,300 кочевників в двох битвах з військами роаялістів. А в Китаю? Що там робиться? Там "мир" не тільки горожанський, але і міжнародний. Там-кораблі великих європейських держав та Японії направили свої гармати на Шангаї. Там моряки й військово тих держав зняли стратегічні позиції і чекають, поки Китайці одні других кров проливають. Почали там генерали двох провінцій, а старші тільки дивляться. І не видержали. Вдарили один на другого й генерали цілими арміями. Фронт тягнеться на сотки миль, Китайці кидають з літаків бомби на власні міста і забивають одні других.

А за їх плечима стоять культурні держави зі зброєю, воєнними званнями та підсовують їх воюючим, і чекають, коли можна збуде розділити між собою шкіру з убитого жовтого медведя, або за неї між собою побитися.

Та їм мало Китаю. Останніми днями вони чогось дуже веспілиши Радянського Кавказу.

Чому? Дивне питання. Просто тому, що він радянський. Потім тому, що в него є багато нафти. Потім... Зрештою, це покищо більш тактична війна, чи по просту жазавши бляхман, який роздуває для того, щоб не допустити англійський парламент ратифікувати англо-радянський договір, щоб допустити Еррід до визнання Радянських Республік.

І що-ж, товаришу, як Ви думаєте, буде війна?

А тепер що — мир?

Коли це мир — то готуємося до війни. Бо "буде війна".

Мусій.

В КРАЇНІ НЕВОЛИ І СЛІЗ.

"КРЕСОВЕ" ПЕКЛО.

Під таємним наголоском читаємо в київському "Більшовику" кореспонденцію з Галичини, в якій описується, що для України новий закон Польщі про мову національних меншостей.

В статті читаємо:

"Нарешті, якось таки здійснено спеціальний комітет експертів і цей в поті чола виготовив проект закону про мову недержавних народів у Польщі. Проект цей ухвалив варшавський сейм дня 10 липня 1924 року.

Що властиво, цей закон повнезволеним народам Польщі, а зокрема Українцям?

Букавально нічого. Навпаки, він нищить навіть те, що перед тим протягом довгих років улагодило вибороти.

НЕЧУВАНА БЛАГОДАТЬ.

В першій частині дає цей закон можливість Українцям, Білорусам і Литовцям (Євреїв і Німців закон не знає) на території воеводства львівського, тернопільського, станіславського, водницького, польського, новгородського, вільненського і в деяких повітах білостоцького (про Холмщину немає ані згадки), користуватися матірньою мовою перед державними і автономними (?) урядами. Значить, подавати заяви матірньою мовою, промовляти матірньою мовою на засіданнях громадських і сільських рад, повітових і воеводських сеймиків, крім того оповістки державних і автономних властей можуть мати також текст на матірній мові. Та й тільки всього. Не відноситься це ні до залізничної, ні до поштової. Одним словом, благодать велика-й нечувана.

СКАСУЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ.

Друга частина ще більше благодати дає на полі шкільництва. Одно вже тепер казати можна, що коли цей закон буде переведено в життя, то в дуже скорому часі не будемо мати ні одної української народної школи, ні одної гімназії, а тим більше якоїсь фахової школи. Бо що говорить новий закон?

Щоб можна було заснувати народну школу з українською викладавчою мовою, треба на це 40 учнів. Коли найдется тих сорок учнів, школа може бути українська, але тільки наполовину, бо приміром, навчання історії та польського письменства може провадитися тільки польською мовою. Коли ж у тій самій місцевості найдется ще 25 дітей, які забажають вчитися тільки на польській мові, то тоді української школи не може бути, а засновується так звана "утраквістична", з польською і українською викладавчими мовами. З огляду на те, що по всіх східно-галицьких селах польська шкільна влада намагається засновувати тільки польські школи і таких шкіл дуже бага-

то вже закинула, а за новим законом, не може бути в одній місцевості двох різних шкіл, то всі українські школи таким чином скоро буде переведено на утраквістичні школи. Теж саме чекає й українські гімназії, як і вчительські семінарії.

Удар страшний, коли взяти на увагу, що протягом останніх десяти років вдалося вибороти вже чималу кількість українських народних шкіл по селах і містах та виховано вже чималі кадри народних учителів.

Так в головніших рисах виглядають автономні права, які польська влада дає своїм меншостям та які набирають законного права з днем 1. жовтня 1924 року.

ЯК НАШМЕНШОСТІ ПРИВІТАЛИ ЦЕЙ ЗАКОН.

Як же привітали цей закон повнезволени народи Польщі? Очевидно, поставились зовсім негативно. Перш за все, ні один представник Українців, Білорусів, Литовців, Німців і Євреїв не брав участі в виготовленні цього законопроєкту. Закон ухвалено без участі представників національних меншостей, закон накінено силою. Отже, не дивно, що варшавський сейм був місцем таких різких демонстрацій всіх непольських клубів, які в ознаку протесту, після того, як подали відповідні заяви, з бо-

новими співами вийшли з сесії наради.

Закон пройшов тільки польськими голосами: польської редакції та польського соціал-угодства. Проти голосували тільки комуністичний посол т. Лануцкі, посол Крукавський був несприятливий, бо його було перед тим виключено з соціалістичних засідань аж на цілий місяць.

КАРИКАТУРА АВТОНОМІЇ.

Закон про мови, ця карикатурна форма автономії, була й буде тільки силою накіненим законом. І дуже помиляється уряд буржуазної Польщі, коли думає, що цей закон прийме населення східних, окраїнних земель. Безперечно, почнеться боротьба в різних формах її, а лінія цієї боротьби буде одна. Це лінія, яку займає посол тов. Войтков, складаючи заяву іменем У.С.Д.П. клубу на засіданні варшавського сейму: "Забери своє військо, забери адміністрацію і дайте нам змогу приєднатися до нашого матірнього поля, до Радянської України. Цього і більш нічого домагаються українські трудящі маси під Польщею і тільки тим способом, а не смішними автономними законами, можна розв'язати українське питання в Польщі."

Г. Гордонський.

АМЕРИКАНСЬКО-РАДЯНСЬКА ДИПЛОМАТИЧНА РОЗМОВА.

НОТА ІМП. ДИПЛОМАТІВ І АМЕРИКАНСЬКЕ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ.

Після того, як китайське правительтво вирішило передати радянському представникові тов. Караханові будинок російської місії, на це мусяли дати свою згоду також і дипломатичні представники імперіалістичних країн - в Китаї, як і в колонії імперіалістичного імперіалізму. Від імені дипломатичного корпусу передачу в цій справі ноту т. Караханові японський представник Йошізава.

При передачі цієї ноты, що йшловоє погляд дипломатичного корпусу на зв'язок між передачею Караханові будинку радянської місії та участю в режимі дипломатичного кварталу, при чому права радянської місії визнано за радянським представником, японський посол додав до ноти таку заяву, датовану 18. серпня:

"У зв'язку з моєю нотою від того-ж числа, в справі будинку російської місії, маю за честь повідомити Вашу ексцеленцію, що мій американський товариш висловив бажання, щоб я підкреслив, що його участь в акті визнання за Вами прав, зазначених у вище згаданій ноті, ні в якому разі не слід вважати за визнання з боку уряду Західних Держав режиму, відомого як Союз Радянських Соціалістичних Республік."

режимі дипломатичного кварталу, при чому права радянської місії визнано за радянським представником, японський посол додав до ноти таку заяву, датовану 18. серпня:

"У зв'язку з моєю нотою від того-ж числа, в справі будинку російської місії, маю за честь повідомити Вашу ексцеленцію, що мій американський товариш висловив бажання, щоб я підкреслив, що його участь в акті визнання за Вами прав, зазначених у вище згаданій ноті, ні в якому разі не слід вважати за визнання з боку уряду Західних Держав режиму, відомого як Союз Радянських Соціалістичних Республік."

ВІДПОВІДЬ ТОВ. КАРАХАНА ЯПОНЬСЬКОМУ ПОСЛОВІ.

"Маю за честь повідомити Вашу ексцеленцію, що я не вважаю за можливе прийняти Вашу ноту від 18-го серпня, передану мені вами по дорученню американського представника.

Я висловлюю свій жал з того приводу, що Ви не могли відхилити доручення Вашого американського товариша в

той мент, коли Японія сама веде переговори в справі відновлення нормальних зносин між урядами С.Р.С.Р. та Японії.

Я сподіюся, у всякому разі, що коли С.Р.С.Р. визнає японський уряд, а Японія визнає уряд С.Р.С.Р., то це не буде означати, що уряд С.Р.С.Р. визнає буржуазний та капіталістичний режим Японії, так са-

мо, як це не означатиме визнання японським урядом соціалістичного режиму та диктатури пролетаріату.

Я маю сподіватися висловити також надію, що Ви не сумніваєтеся в тому, що переговори, які ми з вами ведемо, ведуться не між двома режимами, але між урядами С.Р.С.Р. та Японії. Встановивши це, вам, на мою думку, буде вигідніше посприяти Вашому американському товаришowi межі ввічливості, які він не повинен переступати, висловлюючи своє повновладдя. Для інформації американського товариша Вашої ексцеленції та інших Ва-

ших товаришів, що, здається, не мали часу повідомити детально американського посла про своє занепокоєння, можна додати, що в міжнародному праві та практиці немає цілком визнаного відновлення дипломатичних зносин між двома урядами шляхом повернення одному з них належного йому будинку місії, що знаходиться в столиці третьої держави, причому ключі від цього будинку випадково і без згоди справжніх власників його є в руках представників інших держав. При цьому повертаю висшезгадану ноту... Прийміть і т. д. Карахан".

"ЛЕСКІЯ" КАРАХАНА ДИПЛОМАТИЧНОМУ КОРПУСУ.

Вище згадана нота Караханова справді в Пекині особливе враження і стала головною темою жвавої дискусії в політичних колах.

Китайська преса вітає виступ радянського посла.

Американські журналісти обурені. Вони вважають цей крок американської дипломатії за безтактовний і визнають справедливість виступу Караханова. Американська місія мовчить.

Газета "Пекин Дейлі Нюз" вміщує листа анонімного автора в якому сказано:

"Дипломатичному корпусові вже давно треба було без всякого шуму передати будинок російській місії. Американська заява була цілком зайвою. З боку Йошізави було

нерозсудливо брати на себе це доручення. Його нота дає можливість Караханові забити відразу двох зайців: дати добру науку Японії та прочитати лекцію дипломатичному корпусові про міжнародне право. Обурення Карахана легко зрозуміти. Це молодий дипломат молодого уряду. Його не можна попарити за гострий тон ноти. Американський посол Шерман отверто визнає, що дипломатичний корпус не перестав існувати як могутній чинник і перетворився в громадську організацію. Можна нечакати енергійних виступів з боку Карахана коли він офіційно заявить про денонсування протоколу 1901 р. й державно почнуть проти цього кампанію.

АМЕРИКА ЗАНЕПОКОЄНА НОТОЮ КАРАХАНА.

"Юнайтед Прес" повідомляє з Вашингтону: "Безцеремонна заява Карахана примусила американський уряд серйозно вивчити виступи далеко-східної дипломатії Радянського Союзу. Нота Карахана вважається скорше за прояв основних тенденцій цієї дипломатії ніж за образ у Америці. Державний департамент очевидно виступить з цього приводу після приїзду посла Шермана, якого нетерпляче чекають та який дасть доклад про стан справ у Китаї."

Ніяких офіційних повідомлень ще не було оголошено, але кажуть, що уряд сильно занепокоєний нотою Карахана й визнає серйозні небезпеки

для Америки від діяльності Карахана. Особливу небезпеку викликає та легкість, з якою Китай погодився передати Караханові східно-китайську залізницю та навіть допоміг йому в цьому.

Ті, хто пророкує, що в найближчому часі можливі американські виступи на далекому сході, не ризикують сказати, в чому саме будуть виявлятися ці виступи, але зазначають, що Америка не скаже ні слова останнього слова про східно-китайську залізницю. У всякому разі Америка не хоче займати у відношенні до Радянських Республік іншого становища ніж те, яке зазначив Йошізава.

КАТ ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

З газетних новинок. А міністер справедливості висів проєкт про спровадження катів до Польщі.

Даремні заходи міністра, Заява дбайливості його; Штиків жандармських гостре вістря Од крові досі не засхло. Кулі на стогони нечулі, Байдужий безглуздий шнурок, Сотні робочих без ката стягнули, Зарили без дощок.

Робочим ціла влада Польщі Була за ката дотепер. І будьте певні: в польській "земі" Повчиться чужоземний кат! Бо польська шхляхта не даремне Віками вчилась катувати.

Коли ж це дійсно кат для Польщі, Щоб Польщу доконтать, Тоді на це є клас робочий, Панам — найкращий кат.

Проектіві такому ми б Бажаєм успіху охоче: Щоб панський Польщі на загибав Встає Польща — робоча!

Василь Явлюченко.

3 поля науки і техніки

ІСТОРИЧНИЙ СЕМІНАР В КИЇВІ.

В Києві, при Інституті Народної Освіти засновано Історичний Семінар вищого типу. При Семінарі організовано п'ять наукових секцій. Чотири зв'язані безпосередньо з різними розділами української історії, одна секція загальної історії має на меті спеціальні інтереси у вищій школі що до підготовки лекторів по загальній історії. Секції ці такі:

1. Секція нової української історії та економічного побуту України. Керувати проф. Ол. П. Оглоблін, який одночасно є головою семінару. Головна частина праці полягає у вивченні Румунсько-польського питання, а також економічної історії Гетьманщини.
2. Розроблюються спеціальні питання економічної історії України (XVIII—XIX століть). Секція ставить і вирішує їх на основі загальної методологічної мети семінару. В секції працює десять співробітників, які в більшості закінчили вищі учебні заведення.
3. Секція давньої та середньої історії України. Керувати проф. О. С. Грушевський. Керувати секцією викладає спеціальний курс по історії українських міст. Крім того секція працює над розробкою джерел до історії українських міст давньої доби. Члени секції розробляють низку спеціальних тем. Членів секції налічується чотири.
4. Секція укр. археології. Керувати проф. В. Е. Данилевич.

Вся праця секцій проходить в археологічному кабінеті Інституту Народної Освіти. Секція має чотирох співробітників.

4. Секція українського мистецтва. Зі смертю проф. Г. Г. Павлуцького керує секцією тимчасово проф. Данилевич. Невіжчик Гр. Гр. Павлуцький розпочав був теоретичний курс по мистецтву та практичний вправи по укр. мистецтву литовської доби. Під керівництвом проф. Данилевича члени мистецької секції проводять практичну працю. Секція має 5 співробітників.

ФОНОГРАФ НА УСЛУГАХ РАДІО-ТЕЛЕГРАФУ.

Недавно одна французька технічна фірма зробила спробу використати фонограф для радіо-телеграфування.

До цього часу можна було приймати радіо-телеграфом не більше 25 слів за хвилину. Завдяки використанню фонографа, що замінює людину, є можливість приймати 100—200 слів за той самий час. Запис на фонографі робиться звичайною системою Морзе.

ВСЯЧИНА

Пересолани. — Польські часописи написали, що відомий російський письменник-гуморист Аверченко в наслідок рани, отриманої під час втечі від більшовиків, осліп і лежить в шпиталі "без феника".

У відповідь на це Аверченко оголосив таке спростовання: "Я був ранений не під час втечі від більшовиків, а 18 літ тому, коли ще більшовиків не було. Я не сліпий, тільки короткозорий. Працюючи в чотирьох російських а трох закордонних видавництвах, я далекий від нужди. Феників не маю. Бо всі рахунки веду в чеських коронках і доларах."

Два генерали. — Відомий Біскупський генерал Деніков поселився коло Будапешту, на Угорщині, і разом зі своєю дочкою, одним генералом і полковником (зі своєї армії займає городинову). Він обробляє бараболі, моркву, хрін і іншу городинову та торгує ними в Будапешті.

А бувший петлярівський генерал Сікевич, який був амбасадором на Угорщині, прибув до Вінниці і розпочав торговлю яйцями.

Щастя боже генералам.

Москва, столиця Союзу Соціалістичних Радянських Республік, має тепер 1,855,000 населення.

Манітоба, після статистики провінціального департаменту рільництва, має 51,500 фермерів.

В місті Бескінг, стейті Нью Джерсі, росте дуб, який має 400 літ. Церква того міста витрачає на доглядання цього дуба 3,393 долари річно... Так сказав піп той церкви.

Невеликий стейт в Злуч. Державах Нью Гемпшир має в своєму провінціальному парламенті 420 послів... І всі вони платні.

Л. Понтек.

"БАНДИТИХА".

Село змостило всі свої хати на горбку, над ставком. З краю вулиці, до вигону, хати — рідші. До середини-ближче вони густо-густо постулювалися. На самому, круглому, шпилі випунали присадикувати церква. Коло церкви дуб. Давній. В три обхвати.

А довкола — ліс. Густий, старий. З трох боків — оточив горбок з селом. Колись капітаних ліс був. А тепер...

Пріська ось тепер іде до того лісу. Та йде не через греблю, повз верби (з дуплами, як хата. Старі, катеринські верби). Іде Пріська, неважко й не до лісу. Через вигон, де похолодило роскидалися вітрики. Обходить чогось усі ті стежки, де з людьми зустрітись можна.

І чомусь Пріська швидко в свою здорову хустку замотується, хоч зовсім тепло на дво-

ри.

І ще чогось Пріська такою огрядною, занадто огрядною здається.

І так не хочеться Пріській сьогодні йти... Як умірати не хочеться...

Та ось і ривчак. Ось стежка. Сама вона протоптала ту стежку тут. З цього боку люди до лісу не ходять.

"Не йти б туди!"

Та ноги Пріській по старій звичці давно сами завернули. І вже минула Пріська просіку. Незабаром і до знайомої гушавини дійде.

Серце Пріській під самим горбом.

Розмотала хустку. Клаунок витягла: "Швидче-б уже! Швидче-б, — та вернутись до дому!"

Опаде листя шаруділо під ногами.

Швидче, швидче...

Зупинилася Пріська. Не зна-

ла, чи то весь ліс кричить, чи серце так бється.

Не чулася, як і дійшла. Ось граб, ось дві берези — зрослися.

Оглянулася навкруги: Степана не було.

І зворухнулася надія: "Може не буде!" та в ту-ж мить почувала: "Чом так пізно? Я вже думаю, що не прийдем."

"Та ще-ж, Степане, й так видно на дворі. Ти думаєш мені ото легко? Пидеш селом з клунком, то хіба-ж люди не побачуть? Та хіба вони не знають, де ти? Думаєш, як воно було Ганні, як і всі бандити: тою звали?!"

"Ну, — завела! Не скляги отут мені! Давай істи!"

А сам жадібно, похачем розв'язував торбинку. Сипнув мотузочкою нетерпляче. Пішкочка розкотилася долі.

"Пішкочка знову? Подавиш ти сама тією холодною пішкочкою Чом борщу не принесла?"

"Не топил я сьогодні. Там он — оселедці двоє. В "потребильці" давали."

Степан, як стояв навколівках, так і почав істи. Не жував,

кусав і ковтав. Одривав і ковтав. Давився.

Пріська сиділа прихилившись до грабу. Думаєла, що не можна втекти. Чомусь треба сидіти тут, а хочеться на село, білі люди.

Степан загорнув лишки в торбинку й підійшов до неї.

"Ну, чого мовчиш?" — обхопив за груди й притис до дерева. "Чого мовчиш?"

Гаряче дихав на неї. Пріська одштовхнула його руку.

"Слухай, Степане, що я тобі скажу. Дихай усю!"

Він дихав усю вужче. Лоскотав груди, ноги. Пріська вже не пручалася.

Степан лежав, насунувши картуза на самі очі. Пріська підвелася й оббирила листя з спілиці.

"Що ти хотіла казати?"

Мовчала.

"Пріська, чи ти не чуєш?"

"Та", видавлюючи слова, — "ото-ж і хотіла казати"... Трусила спілицю.

"Що саме?"

"Що ти, як собі хочеш, а не сила моя вже отакечки"...

"Та як? Істи-нось набридло, чи що?" — з лінним пересердям бурхнув.

Пріська прорвало.

"Носити, носити! Чи мені важко носити? Та хай воно провалиться тобі! Таке життя... Кожне знає, діти на вулиці дражняться — бандитиха — кричуть... Доки ти тут сидиши? На сміх горобіям! Бандит зветься! Один у лісі; — а ким ти тут воюватимеш? З вовками, чи що? Зима надходить: де який бандит був, то всі поздавалися давно, а..."

"Таке-ж і є! Усі! Поздавалися!" — передергався, — "учора я Крука бачив. (Хотів оце казати тобі). Кликав: переходити по той бік красновірків, а я його сюди кличу. В його хлібці душ з сім буде, то..."

"Ов-ва! Душ сім! Та проти кого воювати будете? Голодранці сами позбарилася-ж. Проти себе — чи що?"

"Чи ти не здурила? Як то проти себе? Бачим своїм, отим, що в голові подумай... Чи я тобі не казав? Та де! Ти — баба, бабою й пропадеш."

"Баба! Прошли часи — ба-

ба! Усі люди кажуть, що пора за розум братися. А Дмитро казав, що по містах і жінки вже горшки покидали, — то ми тут?"

"А-а! Дмитро ото вернувся? Це воно в тебе, чи не звідти й розум?"

"Звідти, чи не звідти... Слухай Степане", присунулася й трохі не плачучи од свого безсилля:

"Слухай, милують-же таких... Хіба одного тільки помилували? Ти тільки з'явився й здався на їхню волю. Можна просто в самий Харків. Я розпитаю в Дмитра..."

Степан штовхнув її з усієї сили.

"Я тебе розпитаю! Уб'ю, як суку погану. Розумнішою од мене захотіла бути!"

Пріська помалу підвелася. Тремтіла, заминаючи хустку.

"Як знаєш. Що ти собі думаєш, — хто зна, а тільки, як буде лихо, я тебе не переховуватиму більше. Й на селі нікого не переховає. В ділі так і пропадеш."

Бігом подалася з лісу. Степан не доганяв її. Було не-

перше, йому хотілося спати.

Темний вечір поспав на руці осіні сутині.

Треба було шукати захисту.

II.

Тиждень нанизував дні на нитку-осени. Пріська не виходила з двору. Не робила нічого. Щілими днями. Сиділа на прибі, згорнувши руки і дивилася поперед себе. Не бачучи ні. Не думаючи.

Після останнього побачення з Степаном всяка надія на життя, "як люди", — згинула. Та вона сама не помічала цього. Не думала. Не знала тільки що робити.

Одного дня у двір до неї заскочила Оленка, Дмитрова сусідка. Цікава дівчина пішла до Пріської й здивовано кинула: "Чи ви нездужаєте? Чого це вас не видно тують?" й не дожидаючись відповіді, висипала:

"До гори ногам! село перевернуло. Таке повидумав, а вони його й слухають! Де таки видано, щоб на досвіткі не ходити?"

(Далше буде.)

